

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการทหารที่เกษียณอายุราชการแล้ว

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กท ๐๒๐๑/๙๓๐ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมได้ขอหารือปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาโทษทางวินัย พลเอก นิพนธ์ อีระพงษ์ นายทหารนอกราชการ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าการกระทำของพลเอก นิพนธ์ฯ ขณะรับราชการในสังกัดกองทัพบกเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๗๓๕/๒๕๕๑ ว่า “การปลดข้าราชการทหารออกจากประจำการ จะต้องเป็นข้าราชการทหารที่ประจำการอยู่ หากพ้นจากราชการแล้วก็ไม่อาจปลดออกจากประจำการได้โดยสภาพ ดังนั้น ในกรณีที่กระทรวงกลาโหมพิจารณาเห็นว่า สามารถดำเนินการปลด พลเอก นิพนธ์ฯ ออกจากประจำการได้ ก็จะต้องมีคำสั่งปลดออกจากประจำการโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายของการรับราชการ ส่วนเรื่องการถอดยศทหารนั้นเป็นเรื่องที่กระทรวงกลาโหมสามารถดำเนินการได้ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ประกอบกับข้อ ๒ แห่งระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ. ๒๕๐๗ แม้ พลเอก นิพนธ์ฯ จะพ้นราชการไปแล้ว”

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้วเห็นว่า ในทางปฏิบัติยังไม่ได้ข้อยุติ กล่าวคือ จะปลดพลเอก นิพนธ์ฯ ซึ่งเกษียณอายุราชการไปแล้วออกจากราชการย้อนหลังได้หรือไม่ ด้วยกฎหมายใด อีกทั้งการปลดนายทหารชั้นนายพลออกจากประจำการและถอดออกจากยศทหาร การดำเนินการต้องนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาโปรดเกล้าฯ และจะเป็นการมีบังควรหากต่อมามีการอุทธรณ์ต่อกรณีดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและรอบคอบ จึงขอหารือเพิ่มเติมตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยไว้แล้ว ดังนี้

๑. “...ในกรณีที่กระทรวงกลาโหม พิจารณาเห็นว่า สามารถดำเนินการปลด พลเอก นิพนธ์ฯ ออกจากประจำการได้ ก็จะต้องมีคำสั่งปลดออกจากประจำการโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายของการรับราชการ...” นั้น กระทรวงกลาโหมต้องใช้ดุลพินิจเองว่า หากเป็นความผิดที่อยู่ในเกณฑ์ปลดออกจากราชการ ต้องปลด พลเอก นิพนธ์ฯ ออกจากราชการและให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายของการรับราชการ แม้ว่าจะไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจกระทรวงกลาโหมไว้ ใช่หรือไม่

๒. “...ส่วนเรื่องการถอดยศทหารนั้น เป็นเรื่องที่กระทรวงกลาโหมสามารถดำเนินการได้ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ประกอบกับข้อ ๒ แห่งระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ. ๒๕๐๗ แม้ พลเอก นิพนธ์ฯ จะพ้นราชการไปแล้ว” นั้น กระทรวงกลาโหมสามารถดำเนินการถอด พลเอก นิพนธ์ฯ ออกจากยศทหารได้โดยไม่ต้องรอผลทางคดีอาญา ใช้หรือไม่

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อหาหรือของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) และพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการทหาร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) และเป็นการหาข้อกฎหมายต่อเนื่องจากความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ในเรื่องเสร็จที่ ๗๓๕/๒๕๕๑^๑ ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาข้อหาหรือของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นไปด้วยความรอบคอบ จึงอาศัยอำนาจตามข้อ ๑๒^๒ แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันของกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑ และคณะที่ ๒ เพื่อพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกระทรวงกลาโหม (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนสำนักงานป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า กระทรวงกลาโหมไม่เคยสั่งพักราชการ พลเอก นิพนธ์ฯ ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการทหารพักราชการ พ.ศ. ๒๕๒๘ และยังไม่ได้ดำเนินการทางวินัยแก่ พลเอก นิพนธ์ฯ ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีสั่งการตามที่เห็นสมควร ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งให้ปลัดกระทรวงกลาโหมดำเนินการทางวินัยแก่ พลเอก นิพนธ์ฯ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด

^๑ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการทหารที่พ้นจากราชการด้วยเหตุเกษียณอายุราชการและมีสิทธิรับบำนาญ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๑๑๐๐ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๒ ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะในหลายด้านหรือต้องการความรอบคอบในการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจขอให้กรรมการกฤษฎีกาสองหรือสามคณะมาประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกรณีพิเศษก็ได้

ในการประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการกฤษฎีกาซึ่งมีอาวุโสที่สุดเป็นประธานในที่ประชุม และต้องมีกรรมการกฤษฎีกามาประชุมไม่น้อยกว่าหกคนโดยต้องเป็นกรรมการกฤษฎีกาจากทุกคณะที่ได้เชิญประชุม จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการวินิจฉัยประเด็นสำคัญ ประธานในที่ประชุมจะให้หรือการวินิจฉัยประเด็นนั้นจนกว่าจะมีกรรมการกฤษฎีกามาประชุมมากกว่าหกคนก็ได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) พิจารณาแล้วมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามเรื่องเสร็จที่ ๗๓๕/๒๕๕๑ มิได้มีความหมายดังที่กระทรวงกลาโหมเข้าใจ หากแต่มีความหมายว่า ตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น กระทรวงกลาโหมไม่มีอำนาจที่จะปลด พลเอก นิพนธ์ฯ ออกจากประจำการภายหลังจากที่ พลเอก นิพนธ์ฯ ได้ออกจากประจำการไปแล้ว แต่ตามคำถามของกระทรวงกลาโหมในเรื่องดังกล่าว กระทรวงกลาโหมถามเพียงว่าจะปลด พลเอก นิพนธ์ฯ ออกจากประจำการย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายของการรับราชการได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ว่า ถ้ากระทรวงกลาโหมเห็นว่าตนมีอำนาจที่จะปลดออกจากประจำการได้ ก็ต้องปลดออกโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายของการรับราชการ ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ยังคงมีความเห็นเดิม กล่าวคือ เห็นว่ากระทรวงกลาโหมไม่มีอำนาจที่จะปลด พลเอก นิพนธ์ฯ ออกจากประจำการภายหลังจากที่ พลเอก นิพนธ์ฯ ออกจากประจำการไปแล้วได้ เนื่องจากมาตรา ๕๗^๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้ แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึงแก่ความตาย มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาต่อไปได้ การจะดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใดและอย่างไร ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้กับข้าราชการที่จะถูกดำเนินการทางวินัย ส่วนมาตรา ๙๒^๔ และมาตรา ๙๓^๕ แห่ง

^๓ มาตรา ๕๗ ในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริง หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณีต่อไปได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการอันเนื่องมาจากความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้

^๔ มาตรา ๙๒ ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการทำความผิดแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความคิดเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น ๆ แล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ มาตรา ๙๓ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่งและวรรคสามแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ เป็นแต่เพียงบทบัญญัติที่ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีกเท่านั้น

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๒ มติสภากลาโหมในการประชุมครั้งที่ ๓/๐๗ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๗ ประกอบกับคำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๗๖/๒๕๐๘ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๐๘ เรื่อง การหมุนเวียนกำลังพล ที่กำหนดเหตุแห่งการปลดออกจากประจำการแล้ว ไม่พบว่ามียกข้อบัญญัติกำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจปลดทหารผู้กระทำความผิดวินัยออกจากประจำการได้ในกรณีที่ทหารผู้นั้นออกจากราชการไปแล้ว ยกเว้นกรณีตามข้อ ๕^๖ และข้อ ๗^๗ แห่งข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการทหารพักราชการ พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งพักราชการข้าราชการทหารผู้ถูกฟ้องคดีอาญาหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ตลอดเวลาที่คดียังไม่ถึงที่สุดหรือตลอดเวลาที่พิจารณาสอบสวน ซึ่งหากปรากฏภายหลังว่าข้าราชการทหารผู้นั้นได้กระทำความผิด ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการโดยไม่มีเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ โดยให้สั่งให้ออกตั้งแต่วันสั่งพักราชการได้

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า กระทรวงกลาโหมไม่เคยสั่งพักราชการ พลเอก นิพนธ์ฯ ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการทหารพักราชการฯ ประกอบกับการปลดข้าราชการทหารออกจากประจำการ จะต้องเป็นข้าราชการทหารที่ประจำการอยู่ หากพ้นจาก

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

^๖ ข้อ ๕ ข้าราชการทหารผู้ใดถูกฟ้องคดีอาญาหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีที่ต้องหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถูกสอบสวนเพื่อลงทัณฑ์สถานหนัก ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าจะให้คงอยู่ในหน้าที่ราชการระหว่างพิจารณาหรือสอบสวนจะเป็นการเสียหายแก่ราชการก็ให้สั่งพักราชการตั้งแต่วันที่ออกคำสั่งนั้น

^๗ ข้อ ๗ การให้พักราชการนั้น ให้พักตลอดเวลาที่คดียังไม่ถึงที่สุด หรือตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา

เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว หรือสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

๗.๓ ถ้าปรากฏว่าผู้ถูกสั่งให้พักราชการได้กระทำความผิด ให้ผู้บังคับบัญชาที่สั่งพักราชการปฏิบัติ ดังนี้

๗.๓.๑ ถ้าสั่งให้ออกจากราชการโดยไม่มีเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ ให้สั่งให้ออกตั้งแต่วันสั่งพักราชการ

๗.๓.๒ ถ้าสั่งให้ออกจากราชการโดยมีเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ ให้สั่งให้ออกตั้งแต่วันออกคำสั่ง

ฯลฯ

ฯลฯ

ราชการแล้วก็ไม่อาจปลดออกจากประจำการได้โดยสภาพ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงกลาโหมจึงไม่สามารถปลด พลเอก นิพนธ์ฯ ออกจากประจำการได้

ประเด็นที่สอง ในเรื่องการถอดยศ พลเอก นิพนธ์ฯ นั้น เมื่อมาตรา ๗^๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ ประกอบกับข้อ ๒^๕ แห่งระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ. ๒๕๐๗ และคำสั่งกระทรวงกลาโหม (ชี้แจง) ที่ ๓/๑๗๒๗๕ เรื่อง การถอดหรือการออกจากยศทหาร ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๐๑ กำหนดให้ทหารที่กระทำผิดต่อวินัยทหารอาจถูกถอดจากยศทหารได้ และโดยที่ยศทหารเป็นยศที่ติดตัวทหารไม่ว่าจะอยู่ในประจำการหรือนอกประจำการ การถอดยศทหารจึงสามารถกระทำได้แม้ทหารผู้นั้นจะออกจากประจำการแล้ว ส่วนจะต้องรอผลคดีอาญาให้ถึงที่สุดหรือไม่ ย่อมต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อ ๔^๖ แห่งระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ฯ ซึ่งกำหนดให้กรณีเฉพาะข้อ ๒.๑ ข้อ ๒.๒ และ ข้อ ๒.๓ เท่านั้นที่จะต้องถอดยศตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ส่วนกรณีอื่นระเบียบดังกล่าวมิได้กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ ดังนั้น หากกระทรวงกลาโหมจะดำเนินการถอดยศของพลเอก นิพนธ์ฯ โดยอาศัยเหตุตามข้อ ๒.๔^๖ คือ ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง กระทรวงกลาโหมย่อมสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องรอผลคดีอาญาให้ถึงที่สุดเสียก่อน

^๔ มาตรา ๗ ทหารผู้ใดกระทำผิดต่อวินัยทหารจักต้องรับทัณฑ์ตามวิธีที่ปรากฏในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และอาจต้องถูกปลดจากประจำการ หรือถูกถอดจากยศทหาร

^๕ ข้อ ๒ ผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ ได้แก่ ผู้ที่มีความผิดหรือต้องรับโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๒.๑ ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยถือตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่ศาลจะรอกการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้

๒.๒ กระทำความผิดนอกจากข้อ ๒.๑ ต้องรับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ศาลจะรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ หรือต้องรับโทษจำคุกไม่เกินความผิดลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

๒.๓ ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นคนล้มละลาย เพราะทำหนี้สินขึ้นด้วยความทุจริต

๒.๔ ชัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย และการชัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

๒.๕ เปิดเผยความลับของราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

๒.๖ ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

๒.๗ ต้องหาในคดีอาญาแล้วหลบหนีไป

๒.๘ หนีราชการทหารในเวลาประจำการ

๒.๙ ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

^๖ ข้อ ๔ การถอดยศทหารและบรรดาศักดิ์ ตามความในข้อ ๒.๑ ข้อ ๒.๒ หรือข้อ ๒.๓ ให้ถอดตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๓